

РЕШЕНИЕ

№ 3

гр. София, 06.02.2014 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо гражданско отделение, в съдебно заседание на 21 януари две хиляди и четиринадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Жанин Силдарева
ЧЛЕНОВЕ: Дияна Ценева
Бонка Дечева

при участието на секретаря Даниела Никова изслуша докладваното от съдията Бонка Дечева гр.дело 5459 /2013 година

Производството е по чл. 290 от ГПК

С определение № 578 от 21.11.2013г. по касационна жалба на З. Б. Х. е допуснато касационно обжалване на решение № 147 от 29.03.2013г. по гр.д.№ 136/2013 г. на Врачански окръжен съд, с което е потвърдено решение № 351/30.11.2012 г., постановено по гр.д. № 257/2005 г. на РС-Мездра. С последното касаторката е осъдена да предаде на собственика Е. Ц. Д. и на С. Ц. Д. владението върху собствения им лек автомобил марка „Мерцедес” модел Е 200 с ДК [рег.номер на МПС] , рама № WDB1240191J045999 и двигател № 11194010044351.

В касационната жалба се прави оплакване за недопустимост на съдебното решение, тъй като въпросът бил разрешен с влязла в сила присъда и за неправилност поради противоречие с материалния закон, тъй като е нарушен принципа да не се допуска неоснователно обогатяване и справедливостта. Счита, че иска е преждевременно заведен защото предварителния договор, по който е предадено владението от ищеца не е развален. Навежда се и оплакване за необоснованост на извода, че ищеца е останал собственик на автомобила. Моли решението да се отмени и иска да се отхвърли,

Ответницата по касация оспорва жалбата.

Върховен касационен съд, първо гр.о., като обсъди заявените в касационната жалба основания и данните по делото, приема следното:

Касационно обжалване е допуснато на основание чл. 280, ал.1 т.3 ГПК по въпроса „владее ли ответницата на правно основание движима вещ, придобита по договор от несобственик, който е получил владението по силата на предварителен договор със собственика и този договор не е развален”.

Предварителният договор има само облигационно действие и не прехвърля правото на собственост, но ако въз основа на него е предадено владението като фактическо състояние от собственика, той е основание да се държи вещта от „купувача” освен ако не е развален. Когато с акта за предаване на такова владение не е ограничена възможността то да се предава на трето лице, това лице има основание да владее вещта. Развалянето на предварителните договори не е по съдебен ред и става чрез едностранно изявление по чл. 87, ал.1 ЗЗД, по силата на изрична клауза в договора или по право по чл. 89, изр.1 ЗЗД, когато изпълнението стане невъзможно. При частично изпълнение, договорът се разваля по съдебен ред – чл. 89, изр.2 ЗЗД. Когато не е налице някоя от тези хипотези на разваляне на предварителния

договор, собственика не може да ревандикира собствената си вещ от „купувача”, който има основание да я владее макар да не е неин собственик.

По делото е установено следното:

Е. Ц. Д. е собственик на процесния автомобил, видно от митническата декларация № 4202/21.05.20...г. за внос, регистрационния талон на автомобила на л. 26 от делото на РС и уние от сектор КАТ на Р.-В. на л. 20 от същото дело. Сключил е предварителен договор с И. С. С., който е и нотариално заверен на 10.01.2004г. Уговорено е разсрочено плащане и срок за прехвърляне на собствеността – след заплащане на последната вноски. При сключване на предварителния договор С. е платил 3 000 л., т.е. налице е частично изпълнение. Владението върху автомобила е предадено в деня на подписване на този договор, съгласно чл. 4 от съдържанието му. И. С., използвайки пълномощно, което не е подписано от Е. Д. продава автомобила на бившата си съпруга Т. С. С., която с договор от 26.01.2003г. го продава на Д. П. Д., а той го продава на ответницата З. Х. с договор от 28.01.2004г. С тези договори не е прехвърлено правото на собственост, защото никой не може да прехвърли това, което не притежава, но те са основание за предаване на владението, като фактическо състояние. Предаването на владението може да бъде и неформален акт. С влязла в сила присъда по н.о.х.д.№ 11741/2011г. И. С. е признат за виновен за това, че на 14.01.2004г. противозаконно присвоил /продал на Т. С./ чужда движима вещ – процесния лек автомобил-собственост на Е. Д., предоставена му от последния за ползване. Уважен е и гражданския иск на Д., като С. е осъден да му заплати имуществени вреди в размер на 10 000 лв., ведно със законната лихва. Тези вреди, видно от мотивите към присъдата съставляват стойността на автомобила.

Въз основа на изложеното, въззивният съд е приел, че са налице всички предпоставки на иска по чл. 108 ЗС. Ищецът се легитимира като собственик на процесния автомобил, тъй като И. С. не е могъл да се разпорежи с правото на собственост върху него, защото е владееел автомобила само въз основа на предварителен договор, който не прехвърля правото на собственост. И. се е разпоредил с чужда вещ, съобразно установеното по присъдата, която относно деянието е задължителна за гражданския съд. Преобретателят не е станал собственик поради това, че никой не може да прехвърли права, които не притежава. Затова ответницата не е станала собственик на автомобила на основание покупко-продажба. Предвид ограничението в нормата на чл. 78 ЗС тя не може да придобие автомобила и по давност за срок от три години,

Решението е неправилно

Първото оплакване в касационната жалба за недопустимост на решението поради това, че на ищеца е присъдена разностойността му с присъдата е неоснователно. Тази стойност е присъдена за претърпените от него вреди и е дължима съгласно присъдата от осъдения С., който не е страна в настоящото производство. Присъждането на равностойността на отнетата вещ не лишава ищеца Е. Д. от правото на собственост върху автомобила и възможността да предяви иск по чл. 108 ЗС. Влязла в сила присъда не формира сила на пресъдено нещо относно собствеността и неоснователността на владението на ответника и затова не е налице пречка за предявяване на иск по чл. 108 ЗС. Този иск е допустим както и решението, по който е постановено.

По делото е безспорно, че ответницата владее автомобила. Спорен е въпроса, касаещ третата предпоставка на ревандикационния иск – дали има основание за това владение. Ищецът е предал владението въз основа на предварителния договор на С., съгласно чл.4 от него без да ограничава възможността за последващо предаване, а той го е предал при сключване на договора за продажба на Т. С.. Тя не е станала собственик, но по силата на договора с Д. Д. му е предала владението върху него, а той го е предал на ответницата. По делото не е установено предварителният договор да е развален от ищеца с изявление от него по чл. 87,

ал.1 3ЗД. Не е уговорено и автоматично разваляне по съгласие на страните поради неизпълнение. Не е налице и основание за разваляне на предварителния договор по право - чл. 89, изр.1 3ЗД, защото изпълнението му не е станало невъзможно - съществува възможност ищецът като собственик да го изпълни.

Няма данни да е противопоставено възражение за погасителна давност от другата страна по договора, а давността не се прилага служебно. Предвид това че част от цената е платена, т.е. налице е частично изпълнение, развалянето е възможно само по съдебен ред, съгласно чл. 89 изр. 2 3ЗД каквото не е проведено.

Следва да се отбележи, че продажбата на чужда вещ не е нищожен договор, но такъв договор няма вещно транслативно действие. Той обаче може да послужи като основание за предаване на владението. Нищожните сделки не са основание за добросъвестно владение освен ако нищожността не е поради липса на форма – т.III ПП-6-74, но такъв договор може да е основание за предаване на владението /виж и мотивите по т.I от същото постановление. Действително на основание чл. 78 ЗС лек автомобил не може да се придобие на основание кратката придобивна давност от три години като добросъвестен владеец, но няма забрана такава движима вещ да се придобие на основание общата давност, съгл. чл. 80 ЗС./ Р № 430/12 от `12.07.2013г. по гр.д.№ 643/2009г. I гр.о.

Предвид отговора на поставения правен въпрос и изложените съображения, следва да се приеме, че ответницата има основание да владее автомобила, защото е придобила владението по договор с неособственик, който обаче е получил владението по силата на предварителен договор със собственика и този договор не е развален. Тъй като третата предпоставка на иска по чл. 108 ЗС не е налице, този иск следва да се отхвърли.

Водим от горното, Върховният касационен съд, първо гражданско отделение

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 147 от 29.03.2013г. по гр.д.№ 136/2013г. на Врачански окръжен съд и вместо това постановява:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Е. Ц. Д. и С. Ц. Д. иск против З. Б. Х. за предаване владението върху собствения им лек автомобил марка „Мерцедес” модел Е 200 с ДК [рег.номер на МПС], рама № WDB1240191J045999 и двигател № 11194010044351.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: